

Bemiddeling Inspecteur-generaal der Veteranen in oud conflict

Een gesprek tussen Jagtenberg en Kamphuis & Amersfoort
bij Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht / Inspecteur der Veteranen
Luitenant-Generaal A.P.P.M. van Baal
op
21 november 2005

Voorgesprek op 7 oktober 2005

Op 13 augustus 2005 stuurde ik mijn commentaar Tweede druk naar een twintigtal mensen, onder wie de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht / Inspecteur der Veteranen Luitenant-Generaal (IGK) A.P.P.M. van Baal. Dit had tot gevolg dat de heer van Baal het initiatief nam tot een gesprek met mij, dat op 7 oktober 2005 in een ontspannen, vriendelijke sfeer plaatsvond. Verder waren aanwezig een stafmedewerker en een dochter.

Het onderstaande gespreksverslag is na de bespreking geschreven. Chronologisch zou het niet geheel perfect kunnen zijn en geheel onbevooroordeeld kan het ook niet zijn.

Inhoud:

- * Mijn grootste bezwaren tegen het boek *Mei 1940*
- * Voorstel tot bemiddeling d.m.v. een gesprek
- * Voorwaarden voor het gesprek
- * Voorbereiding voor het gesprek (Addendum met toelichting)

Bezwaren

1. Valse beschuldiging

Gevraagd naar mijn grootste bezwaren tegen de inhoud van het boek *Mei 1940* noemde ik allereerst de passage waarin de militairen van mei 1940 beschuldigd worden van schendingen van het oorlogsrecht, die zij niet pleegden en die ook onmogelijk waar kunnen zijn.

Als bewijs illustreerde ik dit bezwaar met het voorbeeld van de stellige beschuldiging van schending van het oorlogsrecht door soldaat Migchelbrink en de door de auteurs als feit genoemde lynchstemming die deze daad opriep bij de Duitsers.

Deze daad is met bijna honderd procent zekerheid nooit gepleegd. Voor men een dergelijke beschuldiging wereldkundig maakt dient deze **bewezen** te worden. Vijftig jaar na dato kan men niet weten wat er destijds in de harten en gedachten van vreemde Duitse SS-ers leefde. De auteurs van *Mei 1940* publiceren dit echter als feit en werpen daarmee een onverdiende blaam op een soldaat die zelfs onderscheiden is met de M.W.O. Uit deze vermeende daad van Migchelbrink concludeerden en publiceerden zij als feit: *Nederlanders (meervoud - wdj) schoten nog nadat zij zich hadden overgegeven.*

2. Geen bewijs

Het laatste hoofdstuk van *Mei 1940* draagt de titel *De proef op de som*. Dit is een wetenschappelijk term die betekent "het bewijs leveren dat het gestelde waar is". In mijn 33-jarige loopbaan bij het landbouwkundig onderzoek werd ons ingeprent: *als je meent iets nieuws ontdekt te hebben, ga er dan van uit dat je ergens een fout hebt gemaakt. Neem altijd "de proef op de som waarmee je bewijst dat het gestelde juist is, vóór je iets publiceert".*

Maar wat leveren de auteurs van *Mei 1940* onder de vlag van deze wetenschappelijke term?

In plaats van bewijzen leveren zij een herhaling, soms zelfs aanscherping, van hun zeer aanvechtbare stellingen.

3. Geen antwoord

Het is grievend dat ik veertien jaar lang nooit een duidelijk antwoord kreeg op mijn duidelijke vragen en beschuldigen aan het adres van de auteurs, die al die jaren weigerden een open publiek gesprek met mij te voeren.

Als voorbeeld van het al die jaren niet duidelijk beantwoorden van mijn duidelijke, niet aflatende vragen om bewijzen voor de niet mis te verstane beschuldigingen aan ons adres, laat ik hieronder het antwoord volgen

van Kamphuis van 26 juni 1991 en de manier waarop hij zijn daarin gedane belofte nakwam. Dat antwoord luidde: *Nu zo duidelijk is gebleken tot welke onbedoelde gevolgen onze formuleringen op het gebied van het oorlogsrecht hebben geleid, ben ik tot de conclusie gekomen dat de tekst op dit punt, bij een gewijzigde herdruk dient te worden aangepast.*

Na veertien jaar aandringen is die herdruk er in 2005 eindelijk gekomen. Maar ongewijzigd en onaangepast. Het bewijs hiervan staat in mijn brochure *Commentaar bij de tweede druk van "Mei 1940"* van 5 augustus 2005.

In mijn brief aan de Staatssecretaris van Defensie van 13 oktober 2003 (waarvan ik de IGK eerder ook een afschrift stuurde) heb ik nog eens opgesomd en met bewijzen ondersteund, op welke wijze mijn verzoeken om een open discussie en om een duidelijk antwoord op mijn duidelijke vragen, twaalf jaar lang niet is ingegaan.

Ik voeg hieraan toe dat het een wonder heten mag dat er na deze vijftien jaar nog ooggetuigen zijn die over het ware gebeuren mei 1940 helder vertellen kunnen en dat ik het een voorrecht vind één van hen te mogen zijn.

De heer van Baal veronderstelt dat ik een goede Schutspatroon heb gehad? Ik beaam dit van harte.

Hetgeen Amersfoort en Kamphuis hebben geschreven over de "koude oorlog" en andere feiten die in die tijd gebeurden geven de heer van Baal geen reden om aan de waarheid van hun woorden te twijfelen. Ik antwoord zijn woorden zonder meer te geloven, maar dat mijn mening, op grond van feiten waarvan ik er hier enkele noemde, een andere is.

4. Het vonnis in het kort geding

Na het vonnis in het kort geding in 2000 over deze zaak werd in diverse brieven regelmatig gesteld dat mijn verzoeken zijn afgewezen. De IGK zelf stelde in een van zijn brieven aan mij: *In de brief van de Staatssecretaris van 23 augustus 2004 wordt gerefereerd aan het feit dat in het onderhavige dossier in 2001 in kort geding uitspraak is gedaan en uw verzoeken zijn afgewezen. Deze uitspraak is voor mij een gegeven.*

Ik overhandig hem zijn brief en voeg daaraan toe dat ik het volkomen juist vind dat een uitspraak van de rechter voor hem "een gegeven is". Maar ik heb bezwaar tegen de woorden van de Staatssecretaris: "uw verzoeken zijn afgewezen". Die woorden vind ik telkens terug in brieven van drs. Kamphuis. Maar ze zijn niet helemaal waar en niet volledig. Mijn verzoeken zijn niet **allemaal** afgewezen. In het vonnis staat inderdaad:

Alle vorderingen van de eisers die zijn gebaseerd op de tekst van het boek "Mei 1940" zoals deze thans luidt en die ten doel hebben de door eisers gepretendeerde onjuistheid van bepaalde onderdelen van de tekst aan de kaak te stellen zullen worden afgewezen.

Maar in het vonnis staat ook:

(.....) door gedaagden is uitdrukkelijk aan eisers toegezegd dat bij het redigeren van de nieuwe tekst rekening zal worden gehouden met de door eisers geuite kritiek op de betreffende passages in de eerste druk. (.....) Ten aanzien van de meest omstreden passages in het boek over de soldaat G. Migchelbrink hebben gedaagden toegezegd de tekst te zullen aanpassen en op verzoek van de nabestaanden van Migchelbrink geraadpleegde mondelinge bronnen die een licht op het gebeuren kunnen werpen, in de herdruk te zullen verwerken.

De tekst van het vonnis laat ik achter als voorbereiding van een mogelijk gesprek in november.

Bemiddeling

Het bemiddelen bij geschillen behoort tot de taak van de heer van Baal en hij vraagt of ik bereid zou zijn tot een gesprek met genoemde historici, teneinde het geschil op te lossen.

Dat zal ik graag doen, want reeds veertien jaar lang heb ik ernstig geprobeerd om tot een open gesprek met hen te komen maar mijn voorstellen daartoe zijn door Amersfoort en Kamphuis steeds afgewezen. Eenmaal verklaarden zij zich daartoe bereid maar alleen onder veel beperkende voorwaarden.*) Aan dat gesprek in 1991 heb ik slechte herinneringen.

Dus van harte graag dat gesprek, wanneer het een open vergadering zonder beperkende bepalingen kan zijn. Gezien mijn leeftijd en conditie zou ik daarom graag enkele van mijn medestanders bij het gesprek

aanwezig zien. Gevraagd naar welke medestanders ik bij zo'n toekomstig gesprek aanwezig zou wensen noem ik de kolonels b.d. Brongers en Maas en Commandeur Landzaat b.d.

Hierna telefoneert de IGK langdurig met Amersfoort om hen dit voorstel te doen. Amersfoort blijkt vanwege een vakantie pas in november met Kamphuis te kunnen overleggen; pas daarna kan hij beslissen over het voorstel van de IGK.

De IGK belooft dat hij na die datum opnieuw zal proberen de toestemming van de beide historici te krijgen.

De heer van Baal vraagt mij daarop of ik het gesprek ook zou willen voeren zonder mijn medestanders, want hij vreest dat Amersfoort en Kamphuis de aanwezigheid van mijn medestanders niet goed zullen vinden.

Mijn antwoord is dat dit voor mij alleen, gezien mijn leeftijd en lichamelijke conditie toch wel een erg zware taak zou worden: ik ben gauw moe en dan laat mijn geheugen het soms afweten.

Wanneer er maar één van de drie aanwezig zou mogen zijn zou ik Brongers kiezen, omdat die in mijn oog de meest deskundige is.

De heer van Baal vraagt dan of ik, indien geen van mijn medestanders aanwezig zou kunnen zijn, alléén dat gesprek zou willen voeren. Hun aanwezigheid zou de vertrouwelijkheid van het gesprek kunnen schaden en daardoor het resultaat ongunstig kunnen beïnvloeden. Dit vind ik een redelijk argument en het trekt mij over de streep.

Hij voegt er aan toe dat een stafmedewerker aanwezig zal zijn en hijzelf als gespreksleider zal fungeren.

Deze toevoeging trekt mij helemaal over de streep, omdat ik tijdens het gesprek vertrouwen had gekregen in zijn goede, oprechte bedoelingen. Ik zeg dat toch wel te willen doen, ook omdat er anders misschien nooit meer over gesproken zou worden en dit onrecht voorgoed in de doofpot zou verdwijnen.

De heer van Baal zegt te zullen proberen mijn medestanders mee te laten komen, maar dat hij niets kan beloven.

Het gesprek was een fijne beleving die na vijftien jaar teleurstelling toch weer hoop gaf.

*) Die beperkende voorwaarden waren onder meer:

- de -in ons land op dit terrein- meest deskundige, militair historicus Brongers, mocht niet aanwezig zijn;
- mijn lotgenoten van mei 1940 en mijn vrouw mochten niet het woord voeren;
- geen bandrecorder: ter vergadering maakten Kamphuis en Amersfoort bezwaar tegen een bandrecorder die ik klaar had staan om het gesprek op te nemen. De gespreksleider, generaal Meines, vroeg wie bezwaar had tegen die opname, waarop Amersfoort en Kamphuis zich meldden;
- geen schriftelijke verslag: zij eisten tevens dat er geen schriftelijk verslag van het gesprek gemaakt zou worden. Waarop de gespreksleider met donderende stem zei: "Dan gebeurt het niet!"

Vooraf gemaakte afspraken

Bij de voorbespreking op 7 oktober 2005 werd afgesproken dat:

- de heer van Baal zou proberen van de heren Amersfoort en Kamphuis toestemming te krijgen voor de deelname aan het gesprek van drie met name genoemde medestanders van Jagtenberg;
- ingeval die toestemming niet werd gegeven, Jagtenberg desnoods alleen het gesprek met de beide eindredacteuren van *Mei 1940* zou voeren;
- Jagtenberg zich neerlegde bij het, door Jagtenberg betreurde, besluit van de heer van Baal dat er door zijn dienst geen verslag van het gesprek gemaakt zou worden.

Op 10 november 2005 deelt de stafmedewerker telefonisch mee dat:

- er op maandag 21 november 2005 een gesprek kan plaats vinden;
- daarbij aanwezig zullen zijn Luitenant Generaal van Baal, een stafmedewerker en de heren Amersfoort en Kamphuis.
- de heer Jagtenberg alleen vergezeld mocht worden door zijn dochter:
- er geen bandopname van het gesprek wordt gemaakt;
- er door de Jagtenberg geen agressief verslag van het gesprek aan de media mag worden verstrekt.

Vanwege de zorg van Jagtenbergs echtgenote over dit gesprek zullen ook een zoon en een dochter bij het gesprek aanwezig zijn; het staat hen vrij een gespreksverslag te maken.

De stukken die Jagtenberg op 7 oktober heeft overhandigd gaan vooraf naar de heren Amersfoort en Kamphuis.

Doofheid

Vanwege zijn doofheid heeft Jagtenberg getracht zoveel mogelijk voorzorgmaatregelen te treffen, omdat het gesprek zou voor alle partners teleurstellend kunnen worden, wanneer hiermee bij het gesprek niet voldoende rekening mee zou worden gehouden. Dit betekent, behalve langzaam en duidelijk spreken en als iets niet wordt verstaan herhaling door iemand anders, vooral technische voorzieningen als ringleiding, gebruikmaking van microfoons of eventueel een koptelefoon. Daarnaast vroeg hij de heren Amersfoort en Kamphuis zo dicht mogelijk bij hem met het licht voluit op hun lippen te plaatsen.

Deze voorzorgsmaatregelen hebben voor hem slechts matig succes opgeleverd. De Zwaluwenberg in Hilversum beschikt helaas niet over de gevraagde technische voorzieningen, en ieder mens heeft een eigen stemgeluid, waarbij de een zich meer moeite wil getroosten om zich voor een slechthorende verstaanbaar te maken dan de ander. Wat hij niet verstond werd ook niet herhaald door een ander, zoals hij had gevraagd, maar door de onverstaanbare spreker zelf.

Hier staat tegenover dat van Baal tijdens het gesprek vlak naast Jagtenberg plaatsnam waardoor hij van Baal vrij goed kon verstaan. Dit was voor Jagtenberg een opluchting en werd door hem ervaren als een fijn gebaar.

Voorbereiding

Ter voorbereiding van het gesprek schreef Jagtenberg op 14 november 2005 de heer van Baal, dat hij graag zou willen dat aan de tweede druk van *Mei 1940* een *addendum* zou worden toegevoegd, bestaande uit negen stellingen, welke hij, voorzien van een *Toelichting*, meestuurde.

Voorstel voor een addendum bij de tweede druk van *Mei 1940*

Negen stellingen

1. De publieke beschuldiging van schending van het oorlogsrecht door soldaat Migchelbrink dient op dezelfde wijze te worden teruggenomen als waarop zij werd gepubliceerd.
2. Het zonder bewijs koppelen van andere schendingen door Nederlandse militairen aan het in punt 1 genoemde is in strijd met integere geschiedschrijving en dient daarom publiekelijk herroepen te worden.
3. Het door de auteurs gefantaseerde beeld over de mening van ons volk gedurende de jaren 1940 t/m 1990 is wetenschappelijk van onwaarde.
4. Het gebruik van dit beeld als toetssteen voor de waarde en waarheid van de mening van andere historici en personen is onwetenschappelijk, kwetsend en ontoelaatbaar.
5. Het gebruik van dit beeld als basis voor het schrijven van een nieuw standaardgeschiedenisboek van onze overheid brengt de Nederlandse geschiedschrijving in diskrediet.
6. De beschuldiging van het ongeoorloofd gebruik maken van witte vlaggen door Nederlandse militairen berust niet op deugdelijke bewijzen en dient te worden teruggenomen.
7. De bewering dat de Nederlandse en Duitse schendingen van het oorlogsrecht vergelijkbaar zijn wordt teruggenomen, omdat er voor deze bewering geen enkel deugdelijk bewijs is geleverd, terwijl voor de **onvergelijkbaarheid** honderden deugdelijke bewijzen voorliggen.
8. Het gebruik van de titel *De proef op de som* voor het elfde hoofdstuk van *Mei 1940* is niet alleen in tegenspraak met de inhoud, maar is ook wetenschappelijk een blunder.

9. Door bovenstaande beweringen die in *Mei 1940* voorkomen is de militairen van mei 1940 veel onrecht aangedaan: zonder enig deugdelijk, wetenschappelijk bewijs is hun naam in diskrediet gebracht.

Toelichting

Om de inhoud van bovengenoemde punten nader toe te lichten ben ik zo vrij over dit onderwerp de mening weer te geven van vier deskundigen:

1. Generaal-Majoor L.A.D. Kranenburg (overleden)
2. Mevrouw L.R. Tjan Kranenburg
3. Professor H.A. van Wijnen
4. Legerpredikant b.d. J.W. Schneider

1. Generaal-majoor L.A.D. Kranenburg

Generaal-majoor L.A.D. Kranenburg schreef in zijn gedocumenteerde brief met bijlage van 16 juli 1991 aan de Bevelhebber der Landstrijdkrachten luitenant-generaal M.J. Wilmlink over de bovengenoemde beschuldigingen van Nederlandse militairen in *Mei 1940*:

Het is ondoenlijk alle onbewezen, onjuiste beweringen en ongefundeerde filosofieën te weerleggen. Daarom beperk ik mij slechts tot een "steekproef" met de opmerkingen welke in mijn bijlage zijn vermeld. Ik hoop dat u de betrokkenen wilt opdragen hun beweringen over laakbaar gedrag van Nederlandse militairen met onomstotelijke bewijzen te staven, of de beweringen in te trekken als die bewijzen niet verkregen worden. De afstand tussen de woorden, die bij herdenkingen worden gesproken over de offers die gesneuvelden en invaliden brachten en de beledigingen, die hen in deze publicatie worden aangedaan, is te groot.

In de bijlage schrijft generaal Kranenburg onder andere over de bovengenoemde beschuldiging van Migchelbrink:

Overgave met "Hande hoch" en ongewapend kan. Overgave met een schietvaardig wapen binnen handbereik kan niet.

Het antwoord van generaal Wilmlink van 5 september 1991 is door hem ondertekend maar, blijkens de initialen boven de brief, geschreven door drs. P Kamphuis. Ik heb in de veertien jaar daarna diverse keren een, bijna letterlijk hetzelfde, standaardantwoord op mijn niet aflatende vraag naar bewijzen ontvangen, ondertekend door staatssecretarissen en ministers, maar gecomponeerd door drs. Kamphuis. In plaats van een antwoord op concrete vragen bevat dit antwoord een lofzang op eigen werkwijze. Generaal Kranenburg schreef mij over dit antwoord:

De brief van de BLS doet mij denken aan de antwoorden die in Kafka's "Het Proces" de beschuldigde krijgt.

In zijn brief van 23 november 1994 schreef generaal Kranenburg mij:

Toch moet er een eind komen aan het conflict.

Men zou zich voor kunnen stellen dat wegens het gebrek aan bewijs de nog aanwezige exemplaren van het boek zullen worden vernietigd en dat er geen behoefte is aan een gecorrigeerde herdruk.

Een duidelijke advertentie met een dergelijke inhoud zou in de diverse periodieken, die door Defensie worden uitgegeven kunnen worden geplaatst.

Het lijkt passend dat de Bevelhebber zich verontschuldigt bij degenen die zich door de onjuistheden gekwetst voelen. Dat kan in zo'n advertentie. Een boetekleed ontsiert niet.

Als de Bevelhebber dit niet accepteert kan je je opnieuw beraden.

Deze visie van generaal Kranenburg past geheel bij bovenstaande negen punten.

Generaal Kranenburg leerde ik bij de strijd om de Grebbeberg op 11 mei 1940 kennen als luitenant Kranenburg en als uitstekend officier en begaafd commandant. Zijn voortreffelijk gedrag tijdens de oorlogsjaren zal u hopelijk bekend zijn.

2. Mevrouw L.R. Tjan Kranenburg

Mevrouw L.R. Tjan Kranenburg schreef op 24 oktober 2004 aan onze Minister President Prof. Dr. J.P. Balkenende het volgende:

Als dochter van de inmiddels overleden Generaal-Majoor b.d. L.A.D. Kranenburg die als 2de luitenant in mei 1940 op de Grebbeberg vocht, sluit ik mij, ook namens mijn familie, volmondig aan bij het verzoek van de heer W.D. Jagtenberg aan u (zie zijn brief aan u van 14 mei 2004) om of bewijzen te leveren voor u beschuldigingen aan het adres van de Nederlandse veteranen, of die beschuldigingen publiekelijk en officieel terug te nemen.

Zijn volharding en vasthoudendheid gedurende de afgelopen 13 jaar om het onrecht hen aangedaan in het boek "Mei 1940" recht te zetten, verdient niet alleen het diepste respect, maar ook al uw aandacht en inzet. Zij waren bereid hun leven te geven voor de vrijheid die U persoonlijk, Uw naasten, wij en alle andere Nederlanders nu genieten.

Ik zie een bericht van ontvangst van deze brief door U gaarne tegemoet, maar bovenal een inhoudelijke reactie op het bovenstaande .

w.g. L.R. Tjan Kranenburg

In zijn antwoordbrief van 21 januari 2005 verzoekt de Minister aan mevrouw Tjan Kranenburg *haar brief te richten aan de eerstverantwoordelijk bewindspersoon voor dit onderwerp, de staatssecretaris van Defensie.*

Dit antwoord en advies op haar, mijns inziens voortreffelijke, brief stelde mevrouw Tjan Kranenburg diep teleur. Ik kon haar alleen trachten te troosten met haar te vertellen dat mijn ervaring dertien jaar lang dezelfde zijn geweest. Hopelijk heeft zij het advies van de minister president niet opgevolgd, want dan had, zeer waarschijnlijk, ook zij bovengenoemde door drs. Kamphuis gecomponeerde standaardantwoordbrief ontvangen, wat de teleurstelling voor haar en haar familie nog vergroot zou hebben.

3. Professor H.A. van Wijnen

Na het uitkomen van de eerste druk van mijn brochure *Geschiedvervalsing* schreef professor van Wijnen over die brochure en over het onderhavige meningsverschil in NRC/Handelsblad van 3 juni 1995: *Jagtenberg ergert zich niet alleen aan de geschiedschrijving van de Sectie Militaire Geschiedenis maar vooral aan de doodoeners die hij over zijn vele protesten tegen het boek "Mei 1940" van Defensie ontvangen had. Schreef hij aan de minister, dan kreeg hij een antwoord uit de koker van de Sectie Militaire Geschiedenis; zocht hij zijn heil bij de Bevelhebber der Strijdkrachten, dan gebeurde hetzelfde. Jagtenbergs ergernis resulteerde in een lijvige brochure ("Geschiedvervalsing over de meidagen van 1940") (.....) Het is geen flodderwerkje maar een gedocumenteerde, fraai verzorgde uitgave waarin de auteur met elan zijn frontervaringen tegenover bureaukennis stelt en weinig heel laat van de conclusie dat er aan Duitse zijde van systematische schending van het oorlogsrecht op Nederlands grondgebied geen sprake zou zijn geweest. (.....) Om deze ongerijmde bewering te weerleggen trommelde Jagtenberg als een een-mans enquête commissie alle bereikbare getuigen uit het leger van 1940 op. (.....) Defensie zou er, lijkt me, verstandig aan doen nu al enkele correcties in de volgende editie aan te kondigen, anders is ze voorlopig nog niet van de onvermoeibare ing. Jagtenberg af.*

4. Legerpredikant J.W. Schneider

Na lezing van de tweede druk van *Geschiedvervalsing* waarin een aanvulling over de jaren 1995 t/m 1998 is opgenomen schreef dominee Schneider mij op 25 juni 1998: *Het blijft een onbegrijpelijk schandaal, in strijd met de regels van het fatsoen en van de wetenschapsbeoefening.*

Verslag van het gesprek tussen Jagtenberg en Kamphuis & Amersfoort

**bij Inspecteur-generaal der Krijgsmacht / Inspecteur der Veteranen
Luitenant-Generaal A.P.P.M. van Baal**

21 november 2005

Aanwezigen

- * Van het Inspectoraat van de Krijgsmacht:
Inspecteur-Generaal Luitenant-Generaal A.P.P.M. van Baal (IGK) en twee stafleden
- * Van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH):
Professor H. Amersfoort en drs. P.H. Kamphuis (A&K)
- * De heer W.D. Jagtenberg (J), vergezeld door een zoon en een dochter

Voorzitter en gespreksleider Luitenant-Generaal A.P.P.M. van Baal.

Dit verslag is na afloop van het gesprek door drie personen samengesteld die het over het omstreden onderwerp goed eens en daar zelf ook sterk bij betrokken waren, redenen waarom de inhoud van dit verslag niet onbevooroordeeld en letterlijk juist kan zijn en geen absolute bewijskracht kan hebben. Voor de waarheidsvinding zou een bandopname, of een geschreven verslag van het gesprek door de organisatoren en leiders van het gesprek, veel beter zijn geweest. Maar deze weigerden dit beslist. De drie schrijvers van dit onderhavige verslag voelden zich daarom genoodzaakt het gesprokene op deze wijze vast te leggen in een poging te voorkomen dat dit onderwerp weer voor vijftien jaar of voorgoed in de doofpot van Defensie verdwijnt. Het moge iedere lezer duidelijk zijn dat een deel van de woorden in dit verslag niet letterlijk ter plaatse is gezegd, omdat ze pas na de bespreking en voor een deel uit het geheugen werden vastgelegd. De woorden geven wel mijn (Jagtenberg) gedachten over dit onderwerp weer.

Inhoud

* Onderwerp, Reden en Doel van het gesprek	* Wat is wetenschap
* Inleiding en Leidraad	* Slotronde
* Stellingen 1,2,3,5,6,7	* Epiloog - brief IGK
* Woorden van Koningin Wilhelmina	* Samenvatting en conclusie
* Visie van professor Blom	* Tot slot
* Waarom geen vervolgesprek	* Noten
* Waarom geen bandopname of schriftelijk verslag	

Onderwerp van het gesprek

Het al vele jaren durende meningsverschil tussen de heren Amersfoort en Kamphuis enerzijds en de heer Jagtenberg anderzijds over de inhoud van het onder eindredactie van de heren Amersfoort en Kamphuis geschreven boek *Mei 1940 De Strijd op Nederlands grondgebied*, Eerste druk 1990, Tweede druk 2005.

Reden van het gesprek

Het is de taak van de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht om bij meningsverschillen te bemiddelen en te trachten die verschillen te overbruggen.

Doel van het gesprek

De IGK kiest in dit gesprek geen partij maar wil een onafhankelijk positie innemen en hoopt dat in dit gesprek "de menselijke maat" zal spreken, zodat beide partijen met een verschil van inzicht zullen kunnen leven.

Inleiding

IGK: De oorzaak dat het gesprek over het meningsverschil tot nog toe zo weinig heeft opgeleverd, ligt in het feit dat vanuit twee verschillende belevingswerelden werd gesproken. Wanneer dit aan beide zijden wordt ingezien kan tot een beter begrip voor het standpunt van de ander kan leiden.

J beaamt dit verschil in belevingswereld ten volle, een groter verschil is bijna niet denkbaar: die van een frontsoldaat als ervaringsdeskundige, tegenover die van historici die vijftig jaar later uit een veelheid van bronnen de gebeurtenissen trachten te reconstrueren. Om hierin toch verder te komen moeten wij ons bij dit gesprek zoveel mogelijk houden aan nuchtere, bewezen feiten en ons niet verliezen in beschouwingen over mogelijkheden.

Leidraad

Op 14 november zond Jagtenberg ter toelichting op zijn gedachten de heer van Baal een verzoek toe om aan de tweede druk van *Mei 1940* een addendum toe te voegen. Dit addendum bevat negen stellingen met daarbij een toelichting. Deze negen stellingen worden als leidraad bij het gesprek genomen

Stelling 1

De publieke beschuldiging van schending van het oorlogsrecht door soldaat Migchelbrink dient op dezelfde wijze te worden teruggenomen als waarop zij werd gepubliceerd.

Op verzoek preciseert J: zoals de beschuldiging onverhuld publiekelijk werd geuit in *Mei 1940* dient deze op dezelfde wijze onverhuld in de publieke media worden teruggenomen.

A+K: Het is niet helemaal uitgesloten is dat Migchelbrink die schending toch pleegde.

J: De kans dat Migchelbrink die schending wel pleegde is zo klein, dat op grond daarvan nooit een publieke beschuldiging uitgebracht had mogen worden. Een dergelijke beschuldiging heeft ook invloed op de opvoeding van ons volk.

Het bewijs is ook te zwak om daar de theorie van de vergelijkbaarheid van Duitse en Nederlandse schendingen op te baseren, zoals in *Mei 1940* gebeurt.

K: In de tweede druk van *Mei 1940* is de beschuldiging van Migchelbrink is gecorrigeerd.

J weerspreekt dit ten stelligste: hij heeft dit bewezen in zijn brochure *Commentaar bij de tweede druk van mei 1940* van 5 augustus 2005.

IGK: Zijn er bronnen niet gebruikt of verzwegen?

A+K: Wetenschappers zijn vrij de bronnen te gebruiken die zij willen. Het is hun taak de wetenschap te dienen en daarbij mogen zij zich niet laten af leiden door te vragen of iets uit juridisch of moralistisch oogpunt gezien juist is.

A+K verdedigen hun beschuldiging van Migchelbrink door zich te erop te beroepen dat ook de historicus E.H. Brongers de beschuldiging van Migchelbrink zou hebben gepubliceerd.

J: wat andere historici hebben geschreven is hier niet terzake. A+K kunnen zich niet verschuilen achter wat anderen hebben geschreven. Zij moeten hun eigen beschuldigingen bewijzen of die terugnemen.

A+K hebben verklaringen gezocht voor het gedrag van de betrokken militairen.

J: Voor het gedrag dat de heren Amersfoort en Kamphuis die Nederlandse militairen *toedichten* leveren zij geen bewijzen.

Stelling 2

Het zonder bewijs koppelen van andere schendingen door Nederlandse militairen aan de publieke beschuldiging van schending van het oorlogsrecht door soldaat Migchelbrink is in strijd met integere geschiedschrijving en dient daarom publiekelijk herroepen te worden.

A+K: Die beschuldiging staat niet meer in de tweede druk van *Mei 1940*.

J: Dat is bekend, maar het wordt stilzwijgend weggelaten. In stelling 2 wordt echter gevraagd de publieke beschuldiging publiekelijk te herroepen.

A heeft drie verklaringen in zijn archief over schendingen van het oorlogsrecht door Nederlandse soldaten.

J heeft ze niet kunnen vinden in *Mei 1940*.

Eén verklaring staat in het boek *Ik had mijn Roode-Kruisband afgedaan* op pagina 146, de twee andere zal A later aan J opgeven. 1)

Jagtenberg memoreert het commentaar van generaal majoor Kranenburg op de beschuldiging van Migchelbrink: *Overgave met 'Hände hoch' en ongewapend kan. Overgave met een schietvaardig wapen binnen handbereik kan niet.*

Stelling 3

Het door de auteurs van "Mei 1940" gefantaseerde beeld over de mening van ons volk gedurende de jaren 1940 t/m 1990 is wetenschappelijk van onwaarde.

K&A: Het beeld heeft wel bestaan en het is door hen wetenschappelijk verantwoord gebruikt. Een wetenschapper bestudeert bronnen en het is zijn taak daaruit conclusies te trekken en die te publiceren. Dat hebben zij gedaan. Het resultaat van hun studie toont aan dat het beeld wel heeft bestaan.

K: Wetenschappers mogen proberen een beeld te schetsen, net zoals bijvoorbeeld over de Gouden Eeuw veel later een beeld werd geconstrueerd. Dat is in de historische wetenschap een gebruikelijke techniek.

J: Het is het duidelijk dat zonder opinieonderzoek het onmogelijk is om vast te stellen wat er vijftig jaar lang in de harten van de Nederlanders leefde. Professor L. de Jong schrijft in zijn serie in Deel 3 op pagina 476 over dit beeld: *Wij moeten zelfs voorop stellen dat een wetenschappelijk geldige beantwoording onmogelijk is: peilingen van de publieke opinie vonden niet plaats; wij zijn dus op globale gissingen aangewezen.* Welk bewijs stellen de historici tegenover dit wetenschappelijk bewijs?

Stelling 5

Het gebruik van dit beeld als basis voor het schrijven van een nieuw standaardgeschiedenisboek van onze overheid brengt de Nederlandse geschiedschrijving in diskrediet.

A&K: *Mei 1940* mag geen *standaardgeschiedenisboek* genoemd mag worden. Zij leggen uit wat de betekenis van het woord "standaard" is.

J: Daarmee is niet bewezen dat het beeld enige wetenschappelijke waarde heeft.

Woorden van Koningin Wilhelmina

A&K: In *Mei 1940* hebben zij over de woorden van Koningin Wilhelmina niet op misprijzende toon geschreven.

IGK: De wetenschappelijke hypothese van Amersfoort en Kamphuis over Wilhelmina en haar toespraak werd neergezet ter toetsing door andere wetenschappers.

J: In *Mei 1940* worden de woorden van anderen telkens getoetst aan het door hen zelf geschapen, foute, beeld. Om daarna telkens tot de conclusie te komen dat de woorden van die betrokkenen *trekken van hun beeld vertonen*. Dat is wat hij noemt een misprijzende conclusie.

Visie van professor Blom

IGK: Professor Blom van het NIOD staat achter de visie van Amersfoort en Kamphuis, een geruststellende gedachte.

J denkt daar anders over. In de eerste plaats was professor Blom mee-lezer bij het publiceren van *Mei 1940* en is dus medeverantwoordelijk voor de inhoud van dit boek.

In de tweede plaats is professor Blom schepper en propagandist van een nieuwe methode van geschiedschrijving: niet meer schrijven vanuit het perspectief van waaruit L. de Jong schreef, namelijk vanuit een goed-fout schema, maar afstandelijk, niet oordelend, geen rechter en opvoeder willen zijn, omdat de lezer mondig is en zelf kan oordelen over wat hij goed of fout vindt. Van die methode zijn Amersfoort en Kamphuis trouwe volgelingen.

Hoogleraar *Middeleeuwse geschiedenis en hulpwetenschappen* Dick E.H. de Boer richt zich echter tegen deze beweging uit de jaren zeventig, omdat die verontrustende gevolgen heeft voor de kennis van de studenten Geschiedenis in 2005. Hij propageert: terug naar de feiten, terug naar de jaartallen.

A: Jagtenberg schept een vals beeld van Blom.

J heeft informatie en de bewijzen bij zich die zijn woorden onderbouwen. 2)

Waarom geen vervolgesprek?

Waarom is er na het eerste gesprek tussen de opponenten, op 16 augustus 2000, onder leiding van generaal Meines geen vervolgesprek gekomen, zoals beloofd en afgesproken was (zie pag. 62 van de brochure Geschiedvervalsing)?

A: Omdat er door Jagtenberg nieuwe punten werden toegevoegd achtte Meines een dergelijk gesprek niet zinvol.

J: Dit is iets geheel nieuws na veertien jaar. Nooit heeft hij punten toegevoegd. Steeds was zijn zelfde kernvraag: **Bewijs dat u beschuldigingen geground zijn of, als u dat niet kunt, neem ze terug.** Noch het een noch het ander gebeurde.

A: Het kwam er niet van een vervolgbespreking te organiseren:

- vanwege die toevoegingen van Jagtenberg en
- omdat hij steun zocht bij alle hooggeplaatsten bij Defensie.

In de wetenschap kan je iemand niet dwingen zijn standpunt te wijzigen. Door een Kort Geding aan te spannen heeft Jagtenberg fundamenteel gezondigd: een advocaat wordt immers voor zijn werk betaald en doet wat zijn opdrachtgever vraagt.³⁾ Een proces is macht en dwang.

J: Na negen jaar weigering een duidelijk antwoord te geven was het recht zoeken bij alle hooggeplaatsten bij Defensie en het aanspannen van dit Kort Geding niet alleen een normale rechtsgang, maar ook zijn plicht tegenover de militairen van mei 1940.

Stelling 6

De beschuldiging van het ongeoorloofd gebruik maken van witte vlaggen door Nederlandse militairen berust niet op deugdelijke bewijzen en dient daarom teruggenomen te worden.

A heeft twee schendingen in zijn laatste boek beschreven die degenen die ze begingen zelf hebben beschreven en die daarom zeer betrouwbaar zijn.

J: Het is de vraag is of dit wel echte schendingen waren. In het pas verschenen boek *De Tegenstoot* acht de schrijver dr. J.A. Kip die betrouwbaarheid helemaal niet zo hoog.

Amersfoort verduidelijkt wat het gebruik van een witte vlag in het oorlogsrecht betekent: als Migchelbrink onbedoeld iets heeft gedaan, dan kan het toch een schending van het oorlogsrecht betekenen.

Stelling 7

De bewering dat de Nederlandse en Duitse schendingen van het oorlogsrecht vergelijkbaar zijn dient te worden teruggenomen omdat er voor deze bewering geen enkel deugdelijk bewijs is geleverd, terwijl er voor de onvergelijkbaarheid honderden deugdelijke bewijzen voorliggen.

J: De schendingen zijn over de hele linie onvergelijkbaar: in aantal en in zwaarte. J geeft er voorbeelden van. Eén ervan: vanaf het begin van de gevechten op zaterdagmorgen 11 mei werden gevangen genomen Nederlanders -zelfs Nederlanders die gevangen waren genomen in een veldlazaret zonder schietgaten en van waaruit dus geen schot was gelost- direct gebruikt als levend schild en als trekdier voor de Duitse kanonnen, tegen het eigen Nederlandse vuur in. Hoe vergelijkbaar? Deden wij Nederlanders dat dan ook? Alleen al de gedachte toont in het beste geval grote onkunde bij de historici over hetgeen er werkelijk gebeurde en toont een rijkdom aan fantasie.

IGK: Amersfoort en Kamphuis hebben verklaringen gezocht voor de vraag waarom militairen het oorlogsrecht schenden.

J: Die verklaringen, vijftig jaar nadien opgeschreven in een tijd van vrede en welvaart vanachter een bureau, bestaan mede uit persoonlijke meningen en voorkeuren. Ook de gevonden verklaringen getuigen van onkunde van de werkelijkheid.

De werkelijke verklaringen moeten in de eerste plaats gezocht worden in het feit dat ieder mens tot alle schendingen in staat is en hij als het er werkelijk om gaat: jouw leven of mijn leven, die schendingen vrijwel altijd, bewust of onbewust, ook pleegt.

Hoe verklaren Amersfoort en Kamphuis dat er van de honderdtallen, door de Duitsers nooit tegengesproken, schendingen niet één uitvoerig beschreven werd, maar wel die éne, zeer waarschijnlijk nooit gepleegde, schending door de Nederlander Migchelbrink? Is dat geen ongelijke behandeling?

K&A: Er zijn geen honderdtallen van die getuigenissen.

J geeft toe dat hij het aantal niet precies weet. Vijftigtallen kan hij zo noemen. Zelf verzamelde hij er na 1990 nog een vijftigtal, op de website van Internet staan er tientallen en in het archief van het NIMH zijn er vele aanwezig. Dus laten we zeggen: vijftigtallen. Waarom zijn die in *Mei 1940* niet op dezelfde wijze vermeld als de (vermeende) schending door Migchelbrink?

A: die verklaringen zijn allemaal gelijklopend, waarvan sommigen pas vijftig jaar na dato zijn gegeven.

J vraagt toch om enige kwantificering. Het was toch een gevecht van een muis tegen een olifant?

IGK: Het gaat de historici niet om getallen, maar om individuele motieven en de gevolgen daarvan. 4)

A: Schendingen zijn juridisch strafbaar en moreel verwerpelijk. Het gaat hem echter om de verklaring hoe op basis van training, omstandigheden etc. de schendingen plaats vinden. Wij willen begrijpen.

J: Dat is onbegonnen werk, alleen al omdat honderd verschillende wetenschappers honderd verschillende verklaringen kunnen geven. Het moet hier gaan om de feiten.

A heeft zijn bronnenmateriaal goed heeft bestudeerd. Wat hij daarmee doet is zijn verantwoordelijkheid.

IGK: Is dat ook acceptabel, mag ieder voor zichzelf deze verklaarbaarheid beoordelen?

J: Voor zichzelf beoordelen mag, maar als feit publiceren niet. Daar horen deugdelijke bewijzen bij. Daarom is het zo vreemd dat de schending door Migchelbrink in de eerste druk van *Mei 1940* als feit wereldkundig werd gemaakt en in de tweede druk niet ronduit wordt teruggenomen maar *het feit* alleen wordt gereduceerd tot *een mogelijkheid*. Als *mogelijk bewijs* staat het ook in de tweede druk.

A: Er zijn toch ook Duitse schendingen in *Mei 1940* beschreven?. Hij rekent Jagtenberg zijn keuze aan. J vraagt wat er in zijn gedrag niet goed is. Het is toch eerlijk om te vragen de schendingen te kwantificeren. Het was toch een gevecht van een muis tegen een olifant ?

K: De eenzijdige aard van de Nederlandse bronnen maakt ze onbetrouwbaar. Er zijn wel bronnen van schendingen door Duitsers. Zij (K+A) verklaren anders dan Brongers. Zij maken geen kwantitatieve maar kwalitatieve vergelijkingen.

J: Wat Brongers heeft geschreven is hier niet terzake. **De kern van de discussie is de bewering dat de schendingen van de Nederlanders vergelijkbaar zijn met die van de Duitsers.** En die bewering staat alleen in *Mei 1940*.

Verder vraagt hij waarom er van de veelheid van de bekende Duitse schendingen er geen enkele zo uitvoerig beschreven wordt als die éne (vermeende) schending van de Nederlandse militair Migchelbrink.

K heeft zich, direct nadat hij hoorde dat er ook andere lezingen bestonden over het gebeuren rond Migchelbrink, daarvoor opengesteld en heeft nader onderzoek gedaan.

J: Toen was het te laat, het kwaad was geschied: *Mei 1940* was toen al uitgegeven. Toen pas kwamen de auteurs tot de ontdekking dat er meer en meer betrouwbare getuigen waren (er was zelfs een ooggetuige) dan die éne minder betrouwbare niet-ooggetuige waarop het hele bewijs in de eerste druk van *Mei 1940* is gebaseerd. Kan de heer Kamphuis verklaren waarom hij in de elf jaren die hij voor 1990 bij de Sectie Militaire Geschiedenis werkte, die meest betrouwbare getuigen niet heeft gevonden en ik enkele maanden nadat ik *Mei 1940* had gelezen, wel? Daar ga je toch het eerst naar toe?

K somt in een lang betoog omstandigheden op waarom hij pas na het verschijnen van *Mei 1940* aan zijn nader onderzoek begon.

Eén van de stafmedewerkers: Het wetenschappelijk werk van een historicus moet niet door de politiek beoordeeld worden, maar door andere wetenschappers. Mensen buiten die wetenschappers moeten daarover geen oordeel uitspreken.

Waarom geen bandopname of schriftelijk verslag?

Waarom stonden de heren Amersfoort en Kamphuis op 16 augustus 1991 in Wageningen niet toe dat er van de bespreking een bandopname of een schriftelijk verslag gemaakt werd?

K: niet hij en Amersfoort stonden dit niet toe, dit verbod werd gegeven werd door de voorzitter, generaal T. Meines.

J: al in 1995 schreef hij in zijn brochure *Geschiedvervalsing* dat dit verbod van de auteurs afkomstig was en dat dit door de heren nooit is tegengesproken. Pas nu, na veertien jaar, gebeurt dit wel. Wederom een bewijs voor de bekende waarheid dat *waarheidvinding* gefrustreerd wordt wanneer er geen deugdelijk verslag wordt gemaakt. Nog meer frustrerend is het dat in die veertien jaar zowel de auteurs van *Mei 1940* als hun superieuren, staatssecretarissen en ministers, weigerden een open gesprek met hem te hebben.

K : Er is nooit geweigerd is een gesprek te voeren.

J heeft op 13 oktober 2003 een lange brief aan Staatssecretaris van der Knaap gestuurd waarin de bewijzen staan dat bedoelde gesprekken steeds geweigerd zijn. In die brief schrijft hij: *Wanneer u mij één soortgelijk concreet voorbeeld zoals de vier hierboven staande kunt geven, dat aantoont dat uw historici ooit wel bereid waren tot de onderhavige discussie, geef ik mij aan uw visie gewonnen.* Hij heeft op dit aanbod, evenals op de tien andere vragen in deze brief, nooit antwoord gekregen. Negen jaar vóór en zes jaar ná het Kort Geding bleef hun weigering dezelfde. En nu pas zegt K, zonder er enig bewijs voor te leveren, dat wat J zegt niet waar is. 5)

Jammer genoeg kwamen de belangrijke punten 8 en 9 niet meer aan de orde, evenals de niet minder belangrijke zaken die in de *Toelichting* bij de negen punten is gevoegd, waarin wordt de mening over dit onderwerp weergegeven van generaal majoor L.A.D. Kranenburg, van zijn dochter mevrouw L.R. Tjan Kranenburg, professor H.A. van Wijnen en legerpredikant b.d. ds. J.W. Schneider.

Zoon en dochter Jagtenberg: Waarom mocht er nu, evenals in het gesprek op 16 augustus 1991, geen bandopname gemaakt worden? Waarom mochten er toen en mogen er ook nu geen van de medestanders van Jagtenberg, een hoogbejaarde veteraan, meelezers als Brongers, aanwezig zijn of het woord voeren?

IGK: hij bepaalde de voorwaarden voor dit gesprek, hij wilde een gesprek om in dit meningsverschil te bemiddelen. Die voorwaarden werden in 1991 bepaald door generaal Meines. 5)

Wetenschap

Door diverse gesprekspartners wordt hun visie op wetenschap geëtaleerd:

* Wetenschap bedrijven is publiceren. Wetenschappelijk onderzoek wordt via publicaties naar buiten gebracht, niet in de media. De media zijn in de wetenschap irrelevant.

* Je kunt stellen dat een onderzoek onzin is, maar niet dat de wetenschapper geen wetenschap bedrijft. Je stelling onderbouw je dan met argumenten. In de toekomst zullen mensen oordelen.

* Een wetenschapper mag dingen schrijven ook als ze een basis missen. Invulling van die woorden met persoonlijke opvattingen is niet de bedoeling, objectieve en rationele beoordeling van die woorden wel.

Slotronde

Amersfoort en Kamphuis kunnen met de uitslag van dit gesprek leven.

Jagtenberg kan in de uitslag van dit gesprek berusten en zegt dankbaar te zijn in een land te mogen leven waar zijn protest hem niet het leven kost. Hij is niet van plan daarmee op te houden.

Hij kan respect opbrengen voor wetenschappers met andere visies, want ook hij is niet onfeilbaar.

De auteurs blijft hij verantwoordelijk houden voor hetgeen zij schrijven en daarop blijft hij hen aanspreken: "Ik blijf opkomen voor de militairen van mei 1940".

Na het beëindigen van de discussie ziet van Baal dat Jagtenberg zijn brochure *Geschiedvervalsing over de meidagen van 1940* in zijn hand heeft en vraagt: "Is die voor mij bestemd?" waarop Jagtenberg zegt: "Nee, maar als u daar prijs opstelt zal ik u die graag aanbieden". En zo verandert het boekje, na signering door Jagtenberg, onder een handdruk van eigenaar.

Dat was een prettig slot.

Epiloog - brief van de IGK

Op 13 december 2005 schreef de IGK mij een brief waarin hij een aantal punten van het op 21 november gesprokene memoreert en komt daarbij tot zijn conclusie:

Uw getuigenis is complementair aan de wereld van de heren Kamphuis en Amersfoort die daarentegen de geschiedenis beschrijven van uit een wetenschappelijk verantwoorde benadering.

Het kan verhelderend zijn hier op deze plaats nog eens te herhalen dat vele wetenschappers buiten degene die verantwoordelijk zijn voor het verschijnen van *Mei 1940*, het volkomen oneens zijn met de mening van de IGK over de *wetenschappelijk verantwoorde benadering* van de heren Kamphuis en Amersfoort. Ten bewijze hiervan moge ik de lezer attenderen op hetgeen hierover op pagina 5 en 6 van dit verslag staat. Ook historicus L. de Jong schreef mij op 8 november 1993: *Ik sta geheel aan uw kant en het is mij onduidelijk waarom de heren Kamphuis en Amersfoort tot andere oordelen komen.*

Aan het slot van zijn brief van 13 december 2005 schrijft de heer van Baal: *ik (.....) beschouw Uw verzoek om bemiddeling door de IGK hierbij als beëindigd.*

Ik ben het daar mee eens en voeg daar voor de duidelijkheid aan toe: aangezien de bemiddelingspoging beëindigd en jammer genoeg ook mislukt is, voel ik mij vrij de gesprekken openbaar te maken.

Samenvatting en conclusie

In deze samenvatting stel ik voorop dankbaar te zijn voor het initiatief van generaal van Baal om dit gesprek te organiseren. Daarmee werd mijn veertien jaar lang tevergeefs pogen bekroond: een gesprek onder goede leiding, oog in oog met de eindredacteuren van *Mei 1940* (jammer dat in 1991 het gesprek zo werd afgeschermd: een gemiste kans, leidend tot escalatie).

Ik zie dit ook als een gebaar van de IGK naar een veteraan, als een poging hem een kans te geven, die hem eerder werd ontzegd, om zijn tegenstanders in de ogen te zien en te kunnen spreken.

Het gesprek vertoonde veel overeenkomsten met dat van 16 augustus 1991: geen publiciteit, bandopname, officieel gespreksverslag of toegang voor mijn medestanders. Vooral dit laatste verbod maakte het gesprek voor mij negentigjarige, zeer slechthorende Jagtenberg, extra zwaar.

In het gesprek zelf viel op het verschil in opvatting over iemands verantwoordelijkheid. Telt het morele aspect niet bij wetenschappelijke geschiedschrijving en gaat het alleen over motieven en hypothesen? Mag in wetenschappelijk kader selectief gebruik gemaakt worden van aanwezige bronnen en mogen conclusies als zeepbellen de wereld ingeschoten worden? Mag, en belangrijker nog, kan wetenschap waarde vrij, zonder morele aspecten bedreven worden? Is een onderzoeker in staat zijn onderzoeksresultaten gescheiden te houden van zijn morele, culturele, sociaal-politieke waardeoordelen daaromtrent?

Volgelingen van De Verlichting, van de culturele revolutie van veertig jaar geleden en van het welvaartsdenken geloven dat het mogelijk is waarde vrij wetenschap te bedrijven.

Volgelingen van zesduizend jaar gewijde en profane mensengeschiedenis geloven echter dat dit niet kan.

Het gesprek bleef voor een deel in de sfeer van welles - nietes. Beide partijen zetten de hakken in het zand en gaven geen duimbreed toe.

Amersfoort en Kamphuis hadden hun beweringen met meer bewijzen kunnen onderbouwen dan ze hebben gedaan. Zij gaven er blijk van geen rekening te houden met de oude Romeinse wijsheid *Actore non probante, reus est absolvendus*: als de aanklager niets bewezen heeft, behoeft de aangeklaagde geen tegenbewijs te leveren. Naar hun mening is een historicus, een wetenschapper, voor zijn onderzoek vrij in zijn keuze van bronnen.

Het verschil in opvatting over iemands verantwoordelijkheid werd daarmee helderder.

In dit licht zie ik ook de drie opvattingen die op pagina 12 onder het kopje "Wetenschap" worden gegeven voor het bedrijven van wetenschappelijk onderzoek. Mijns inziens leert de geschiedenis ons dat die richtlijnen zijn gebaseerd op een overschatting van ons menselijk kunnen en dat moet tot mislukkingen en willekeur leiden. *Niemand van ons kan elke verzoeking weerstaan, niemand van ons kan zonder controle.*

Ik meen ook hier het verschijnsel te signaleren dat in het laatste decennium in de politiek in ons land in de belangstelling staat en dat *consensuspolitiek* wordt genoemd. Daarmee wordt bedoeld *overeenstemming tussen de machthebbers in hun bastion*. Voorbeelden daarvan zie ik in het gebeuren met Pim Fortuin, met Spijker en Ova, met Van Buitenen en bij de uitslag van ons referendum over de eenwording van Europa. En nu dan in het klein, bij de totstandkoming van de tweede druk van *Mei 1940*.

Ik verwacht niet dat dit gesprek iets zal veranderen aan de loop van de geschiedenis van het boek *Mei 1940*. Het zal uitlopen op het bekende gezegde *de honden blaffen maar de karavaan trekt verder*.

Wij mensen veranderen niet, daarom blijken wijze woorden uit het verleden in het heden nog steeds waar:

* De wijsgeer Spinoza (1632-1677) zei:

Ieder mens heeft zoveel recht als hij macht heeft.

* De beroemde historicus Arnold Joseph Toynbee schreef, 83 jaar oud, in 1972:

Dit niet-leren van in het ooglopende feiten, dit hardnekkige en koppige niet-leren maakt mij pessimistisch. Het vermogen om onze ogen te sluiten voor in het ooglopende feiten schijnt bijna onoverkomelijk te zijn.

* Generaal-majoor L.A.D. Kranenburg over het antwoord op zijn protest tegen de inhoud van *Mei 1940* van de Bevelhebber der Landstrijdkrachten (BLS) op 5 september 1991 (geschreven

door drs. P.H. Kamphuis en ondertekend door de BLS). Hij schreef aan mij dat
*dit antwoord hem deed denken aan de antwoorden die in Kafka's "Het Proces" de
beschuldigde kreeg.*

Tot slot

Deze samenvatting en conclusies mogen wat pessimistisch klinken, maar laat niemand denken dat ze mij somber maken. Want elke dag nog beleef ik de vreugde dat ik de oorlog heb mogen overleven. En de dankbaarheid, dat ik in een land mag leven waar mijn protest tegen de inhoud van *Mei 1940* mij niet het leven kost en ik voor het publiceren van mijn brochure *Geschiedvervalsing over de meidagen van meidagen van 1940* niet het land hoeft te ontvluchten.

Tenslotte: iedere lezer van het bovenstaande die de hierin genoemde bewijsstukken in zijn bezit wil hebben en mij dat kenbaar maakt, zal ik die stukken, voorzover die in mijn bezit zijn, tegen kostprijs doen toekomen.

Op de website www.grebbeberg.nl is een veelheid van informatie en meningen over het onderhavige onderwerp te vinden.

Noten

1) Twee van de drie door Amersfoort genoemde verklaringen beschrijven eenzelfde gebeurtenis, welke in zijn boek *Ik had mijn Roode-Kruisband afgedaan* is opgenomen. Er blijven er dus twee over. Geen van deze twee staat in "Mei 1940". Daarom zijn ze hier eigenlijk niet terzake. Maar om enig inzicht te geven in de wijze van geschiedschrijven, polemiseren en selectief kiezen van bronnen door Amersfoort, is het mogelijk toch leerzaam iets hiervan weer te geven.

Verklaring 1

De eerste van de twee overgebleven schendingen beschrijft het handelen van soldaat R. Hugenbrink van III-19-RI zoals hij dat zelf beschrijft in zijn verklaring voor de Commissie voor Militaire Onderscheidingen op 2 januari 1947. Ik hoop dat hij die onderscheiding waarvoor hij blijkbaar was voorgedragen ook gekregen heeft. Uit zijn verklaring lijkt het mij dat hij die verdiend heeft, terwijl ik uit zijn verklaring niet kan opmaken dat hij het oorlogsrecht heeft geschonden. Wel blijkt daaruit een zelfstandig en moedig optreden in de chaos die bij overgave van overwonnenen meestal heerste door het gebrek aan leiding bij de Nederlanders.. Wie wil weten waarom Amersfoort na 65 jaar van het omgekeerde overtuigd is geraakt, vrage hem dat zelf. Van mij kan hij of zij alle stukken die ik daarover heb, desgevraagd toegezonden krijgen..

Verklaring 2

De tweede door Amersfoort gevonden schending zou door soldaat S. van Dam van C.-2-3-I-3 RI gepleegd zijn. Zij is beschreven in een verslag van drie pagina's van de commandant van soldaat van Dam en beslaat daarin zes regels. Zoals ik die zes regels lees zijn ze bedoeld om soldaat van Dam te prijzen om zijn moedig en zelfstandig optreden in de chaos van de overgave. Niet om hem van schending van het oorlogsrecht te betichten.

Wie wil weten waarom Amersfoort dat in 2005 wel doet, vrage hem zelf. Hij of zij kan van mij desgevraagd de betreffende stukken krijgen die ik daarover bezit.

2) Na de vergadering die informatie door de stafmedewerker op diens verzoek gekopieerd.

Ik hoop nu maar, dat ik hierop nog eens van de staf van de IGK of van Amersfoort zal vernemen of ik hier iets verkeerd heb beweerd en zo ja: waar; en dat het mij zal worden meegedeeld, wanneer hetgeen ik heb gezegd juist bevonden wordt. Alles is beter dan zwijgen of mij ontwijkende antwoorden te geven, zoals veertien jaar lang gebeurde.

3) "Een advocaat wordt voor zijn werk betaald" is in dit geval onjuist. De betreffende advocaat, marine-officier Prof. Dr. Mr. G.G.J. Knoop, werd niet betaald maar deed dit werk gratis uit nobele overwegingen. Deze overwegingen zouden die van legerpredikant J.W. Schneider kunnen zijn, die in 1998 over de inhoud van *Mei 1940* schreef: *Het blijft een groot schandaal, in strijd met de regels van het fatsoen en van de wetenschapstoepassing* (zie de Toelichting bij het verzoek om aan de tweede druk van *Mei 1940* een negen stellingen tellend addendum toe te voegen).

4) En hiermee waren we weer bij de hierboven genoemde discussie tussen de professoren Blom en de Boer.

5) Dit kan hoogstens ten dele waar zijn. Want toen generaal Meines het apparaat voor een bandopname van het gesprek zag en ik hem vertelde dat ik een opname van het gesprek wilde maken vroeg hij aan Amersfoort en Kamphuis of zij dat goed vonden. Op hun ontkennend antwoord zei Meines met donderende generaalsstem: "Dan gebeurt het ook niet". Ook een schriftelijk verslag mocht niet gemaakt worden. Dat was volgens Meines niet nodig *omdat dit een eerste kennismakingsgesprek was waarop er toch meerdere moesten volgen* (zie brochure *Geschiedvervalsing* pagina 62. Zie ook hierboven onderaan pagina 1 onder *Waarom geen vervolgggesprek?*).

1991: K en A wensten geen opname apparatuur of medestanders van J bij de discussie, een schriftelijk verslag mocht niet gemaakt worden, volgens Meines niet nodig omdat dit een eerste kennismakingsgesprek was waarop er toch meerdere moesten volgen.

In bovenstaand verslag van 21 november 2005 meldde K dat dit de beslissing van Meines was, ofschoon het K en A's beslissing was.

2005: het waren K en A die geen bandopname of medestanders bij het gesprek wilden. Nadien was het Van Baal die meldde dat het zijn persoonlijke beslissing was: *de aanwezigheid van medestanders zou de vertrouwelijkheid van het gesprek kunnen schaden en daardoor het resultaat ongunstig kunnen beïnvloeden.*

Waarom?

Waarom geen bandopname? Waarom geen medestanders aanwezig om het woord te voeren? Waarom geen officieel gespreksverslag? Wat is er zo bedreigend aan een hoogbejaarde veteraan?

Waarom beschermen deze militairen de historici?

Ing. W.D. Jagtenberg
Doorn, 31 december 2005

Woestduinlaan 107
3941 XC Doorn
E-mail adres: wjagtenberg@tiscali.nl